

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr. 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30kr. Nyilvántár sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Béke vagy harcz.

Budapest, május 7.

—á—. Főrendi házunk küszöbön levő tanácskozásához van csatolódva most az egész ország sőt az egész Ausztria-Magyarország sőt a művelt Európa közvéleményének érdeklődése. Miként dől el abban az egyházpolitikai reformjavaslatok közül a legfontosabbnak, a kötelező polgári házasságra vonatkozó sorsa.

Ambár hogy a felsőház, ily organikus reformokra nézve főként, utolsó de nem a legfelső fórum. Alkotmányunk alaptörvényeinek szellemében egyedüli törvény a nemzetnek s királyának akarata, a főrendiház pedig a nemzetnek csak töredéke. A főrendiház alkotmányos hivatása nem az, hogy az összességre a töredék akaratát kényszerítse rá; az ő hivatása abban áll, hogy a törvényjavaslatok lehető érett s alapos megfontolását biztosítsa, hogy így annál jobban érvényesüljön a nemzet valódi akarata. Ez képezi a főrendi ház konzervatív hivatását, s nem az, hogy felekezeti s társadalmi külön érdekek révén a közvélemény hatalmas áramlata elé gátakat próbáljon emelni mert evvel csak a maga veszedelmére elszigetelné magát a nemzeti közösségtől.

Arisztokracziánk adja meg ma is hatalmas jogaival a főrendiház jellegét. Arisztokracziánk története bizonyítja, hogy az a maga egészében — egyes kivételektől eltekintve, milyenek azonban bármely néprétegben is találhatók — sohasem vált el a nemzet ügyétől, s még a legkatholikusabb államférfiak működésének alapja is ama politikai hitvallás volt, hogy Magyarország állami s nemzeti hatalma fejlődését egyedül csak a politikai és vallási szabadság mozdíthatja elő. Katolikus magyar főrendek küzdenek az elsők sorában az 1790-ki országgyűlésen a protestánsok vallási jogainak kivívásáért, s az ötvenes évek pedáns-harcaiból a protestánsok hálás emlékezéssel vannak a katolikus főrendi főpapi támogatás iránt.

A küszöbön levő tárgyalásokból meglátják majd, hogy e dicső hagyományok példája uralkodik-e a főrendiház többsége felett. Sokan vannak ott, akik családi tradíciók, vallási skrupulusok alapján idegenkednek a polgári házasságtól, de azoknak a főuraknak is kell tudniok, hogy e reformnál nem dogmai kérdésekről van szó — ilyenek nem is érintetnek — hanem a magyar állameszme teljes hatalomra jutásának alapfeltételeiről, s a magyar társadalmi egységnek a tökéletes alapfeltételeiről, s a magyar társadalmi egységnek a tökéletes egyenlősítés révén való kiépítéséről s általuk a magyar nemzet minden időkre való megerősítéséről. Ha e legmagasabb államférfiui felfogás

lesz az uralkodó — s gróf Széchenyi Imre volt berlini nagykövet ismert beszéde evvel biztat — akkor nem feltjük a felsőházban a javaslat sorsát és — Magyarországot.

Mert ne feledjük, hogy a javaslat ot-tani esetleges bukása sokféle komplikációt, változást idézhet elő, csak egyet nem: a katolikus konzervatív czég alatt fellépő ultramontán aulikus reakció győzelmét. Ne feledjük, hogy ez irány egy esetleges új választás esetén sem valósulhat meg, új választás csak a radikális tábor szélbali hiveit szaporítná s a kiegyezés hiveit gyöngitené, — egy klerikális reakciónárius kormányzás erőszakolása pedig Isten tudja csak mily végzetes bonyodalmakba konfliktusokba hajtaná az országot! Előttünk közönyös az, amivel a főrendiházat a diadalmas radikalizmus fenyegetné, de nemzetünk sorsára végzetes lenne a diadalmas reakció által felidézett konfliktáció.

A főrendek határozatától függ, hogy áldásos béke legyen-e, vagy összes nemzeti ideáljainkat megsemmisítéssel fenyegető harcz felidézése?

BELFÖLD.

Valutajavaslatok a reichsrathban.

A lengyel klub egyik vezére, elismert szakember és az arany érték híve, kijelentette, hogy a reichsrath korábban hozott határozata alapján a 200 milliónyi államjegy bevonását illető valutajavaslat részére a többség biztosítva van; de biztos többség azért is mert Windischgrätz herczeg miniszterelnök és Plener pénzügyminiszter a koalíciós minisztérium megalakulása után Wekerle miniszterelnökkel szemben kötelezettségét vállalt a valutarendezés befejezésére nézve.

A delegációk ülészaka.

A legutóbbi közös miniszteri tanácskozáson, mint tudva van. abban állapodtak meg, hogy a delegációkat május hó második felére hívják össze az esetre, ha az osztrák birodalmi tanács tárgyalásainak folyamata ezt megengedi. (A magyar országgyűlés tanácskozásaira ezuttal nem kellett tekintettel lenni, mert a delegációk ez idén Budapesten ülésezvén, egyidejűleg az országgyűlés is folytathatja működését, amint ez már máskor is megtörtént.) Az osztrák parlamenti viszonyok jelenlegi bizonytalansága azonban, s nevezetesen az a körülmény, hogy az államjegyek részleges bevonása iránti előterjesztés hosszabb vitát fog provokálni, igen valószínűvé teszi, hogy a delegációk nem lesznek az eredetileg kitűzött időpontra egybehívhatók s hogy azoknak ülései a legjobb esetben is csak május hó legvégén, esetleg június hó elején fogják kezdetüket vehetni.

Fővárosi level.

Budapest, május 8.

(y.) Az érett megfontolásnak sőt azt mondhatni az okos kijózanodásnak szép és

magasztos színvonalu jelét adta tegnap a képviselőház, midőn a különböző Kossuth-kérvények tárgyalásakor nem ereszkedett újra akárminő beható vitába vagy frázis ropogtatásba, hanem egész nyugodtan oszöndesen napirendre tért ezen kérdések felett.

Belátta már a képviselőházban mindenki a szélső baloldaliakat sem véve ki, hogy túllövés a célra ez ügyben sokkal inkább árt, mintsem használ, és az elmék egy oly megtevesztését vonhatná maga után, amely végül még jogossá is tehetné azon számos ellenségünk és érzelmi világunkat nem értő ellenfeleink állításait, hogy t. i. a magyar nemzet talán mégsem oly őszinte, mint a minőnek eddig tényleg mindenki tartotta, s mint amőnek minden beszámítható, józan magyar ember vallja is. Nincs is már semmi kétség, hogy még azon egy kérvénytömeg is, amely Kossuth Lajos emlékének törvénybe iktatására vonatkozólag a ház elé fog kerülni, hasonló módon megjegyzés vagy legalább számbavehető vita nélkül le fog tárgyalatni.

A képviselőháznak a polgári házasságról szóló törvényjavaslatra vonatkozó tárgyalása és a javaslat feletti szavazása távolról se kellett minden izgatottság mellett oly nagy érdeklődést mint a minő most az egész közvéleményt fogva tartja, azt hisszük nemcsak a fővárosban, hanem az egész vidéken is, midőn a főrendiház holnap kezdődő tárgyalásai elé tekintünk.

Korán volna jóslatokba bocsátkoznunk a felett, vajjon mennyi szavazattöbbséggel lép a törvényjavaslat elfogadva vagy esetleg el is vetve, minthogy a döntés legfőllebb három nap múlva ugy is bekövetkezik. Bizonyos tényeket azonban jó lesz már eleve felemlíteni és körülírni. Az első és fő tény az, hogy a Méltóságos Főrendek roppantul tévednek, ha azt hiszik, hogy az e heti szavazat valamilyen befolyással lehetne akár a kormány fennállítására és megmaradására, akár magának a polgári házasságnak létrejövételére is. Ha t. i. csakugyan bekövetkeznék az ultramontánok által oly nagy ujjongással megjósolt leszavaztatás, ez miután a főrendekről van szó, ép oly kevéssé alterálná a Wekerle kormányt állásában és működésében, minthogy nem alterálta a főrendiháznak kétszeri leszavazása 1884-ben Tisza Kálmán kormányának megmaradását. De avval a dolog távolról se volna befejezve, mert a Méltóságos Főrendek ugyan megvolnának elégedve, ha hatalmuk ezen megnyilatkozásával elérték volna azt, hogy a polgári házasságról szóló törvény meg nem alkottatnék. Ebben is egy óriási tévedés rejlik. Nem telik bele három hét és ott lesz ugyan ez a javaslat, a képviselőház valószínűleg egyhangu szavazatával változatlanul a főrendek keskeny zöld asztalán. Ezen három héten belül pedig meg vagyunk győződve, mindazon főrendek, akik csak nem tartoznak a teljesen fanatizált és a pápánál is pápább Zichy Nándor táborába, fel fognak ocsudni és annak tudatára ébrednek, hogy nagyon veszedelmes

játékot kezdtek, amely épen nekik torzhat a torkukra. Tudvalevő dolog, hogy a főrendiház 1884-iki szavazása csakhamar azt eredményezte, hogy 1885-ben a VII. t.-cz.-kel egy kissé megreformálták a főrendeket. Igaz, hogy csak egy kissé; akkor t. i. ugyan nehéz dolog lett volna még tovább menni szembe azon teljesen beszámíthatatlan állapottal, melyben a kormány a főrendek hullámzó tömegével szemben volt. Akkor meg kellett elégedni annyival, amennyit el lehetett érni, bár ha tudta volna **Andrássy Gyula** gróf, hogy abból a főrendi házból ilyen csökönyös reformgátló lesz, ő maga járt volna közbe, hogy legalább több tag kineveztetését állapítsa meg a főrendiház számára.

Az igaz, ezekben sincs mindig köszönet, miután nem lehetett elképzelni józan magyar politikai szempontból azt, hogy akad majd miniszterelnöke Magyarországnak, a ki tuskön bokron keresztül kinevez oly főrendeket, akik esküdt ellenségei a haladásnak s a szabadelvű eszméknek, oly miniszterelnök, a ki mindig büszke hangsúlyozással szabadelvűnek vallotta magát, sőt 3 évig a szabadelvű párt részére volt Magyarországon. Az ilyen miniszterelnökösködésből kerültek aztán ki mint főrendiházi kinevezett tagok **Szécsen Antal** gróf, **Szögyény László**, **Máriássy altábornagy**, **Gervey** stb., a kik mind nem akarnak szavazni a kormány javaslataira s nagyrészen ellene is fognak szavazni. Ha tehát a főrendiház csakugyan megfélekednék arról, hogy mi a hivatása, s hogy mivel tartozik a nemzet közvéleménye oly hangos megnyilatkozásának, mint a minő a képviselőházi szavazás volt, akkor menthetetlen a főrendiháznak mostani szervezete és első áldozatul az összes papok fognak esni, a mivel tényleg keresztül lesz **Deák Ferencz** örökké emlékezetes nagy egyházpolitikai beszédének, mondhatni bátran politikai végrendeletének azon kidudorodó mondata, hogy tagjai lehetnek ugyan a főrendiháznak egyes kiváló főpapok is, sőt ez kívánatos, de hogy annak semmi értelme sincsen, hogy a főpapok már azért, mert a pápa által helybehagyott s consecvált püspökök szavazattal birjanak a törvényhozás egyik termében. De áldozatul fog esni a született főrendeknek is legalább egy tetemes része azon uraknak, a kiknek semmi egyéb érdemük nincsen, mint az, hogy született, akár tanultak legyen valamit, akár nem. akár érdeklődve a közügyek iránt, akár nem, úgy hogy Magyarország törvényhozását tényleg tizenhárom család dominálja.

Mily natioja az tulajdonképen a törvénynek, hogy a **Zichy** család például valami 18 taggal uralja a főrendiházat, az **Eszterházy** és **Batthyány** családdal együtt. E három család egymagában már ugy szólván többséget képez. Ha már a történelmi fejlődés alapján meg akarják tartani Magyarországon a főnemességnek egy bizonyos befolyását, akkor legfőleg odáig lehet menni, hogy egy család mondjuk több mint 3 taggal nem lehet képviselve a főrendiházban. Ez is sok. — Mindenestre több, mint a mennyi értelmességet, helyes érdeket és érdeklődést az illetők a más viszonyok közt, az országban kipréselnek. — Hogy a szavazók számát ezután, úgy szaporították, mint **Zichy** Nándor tette, ki fiaira íratott 3000—3000 frt adót földjeiből, s így a tényleges átíratást sem vite keresztül s az országnak sincs az a pár ezer forint átíratási díjból járó haszna, az csak nem felel meg a törvény s a törvényalkotók intenciójának. Az olyan átíratásokról nem is szólva, hogy pl. a méltóságos **Rudnyánszky József** báró, a ki egy kitünően jövedelmező állásban ül nagy kegyelemmel a kormány kegye folytán s ma mintegy megteremtője az ultramontán ellenzéknek

a főrendiházban, ugyanez a **Rudnyánszky** báró ki 1884-ben nemcsak kétszer megszavazta az összes főpapok akkori állítása szerint még inkább degmába ütő zsidó-keresztény hazasági javaslatot, sőt — honibile dictu — annak akkor előadója is volt.

A szabadelvű párt különben egész nyugodtan néz a történendők elé, sőt a képviselőházban szerdán okvetlenül megkezdik az állami anyakönyvek tárgyalását, akár miképen is szerveznek a főrendek is.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A főrendiház ülése.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósítása. —

Budapest, május 7.

Kezdeté déli 11 órakor.

Elnök: **Szlávy József** koronaőr.

Jegyzők: **Gyulay Pál**, **Bánffy Miklós** gr., **Nyáry Jenő** br. és **Gáll József**.

A kormány részéről jelen vannak: **Wekerle Sándor** miniszterelnök, **Csáky Albin** gr., **Fejérváry Géza** br., **Szilágyi Dezso**, **Tisza Lajos** gr., **Josipovics Imre** és **Hieronymy Károly** miniszterek.

Az ülés megnyitott.

Zichy Nándor gróf újabb kérvényeket nyújt be az egyházpolitika ellen.

Következett a napirend:

a kötelező polgári házasság.

Czorda Bódog előadó elfogadásra ajánlja a javaslatot. Hogy miért? Mert a házasságjogot rendezni kell s mert ez a javaslat ezt a régióta állított célzt megvalósítja. Ha most, az adott viszonyok között ez a reform ellenzékre talál, ennek oka messze visszanyulik a multha. A feladat, mely előtt most a főrendek állanak az, hogy a társadalomnak és államnak alapját képező családi jogviszonyokat rendezzék; az, hogy a fennálló siralmas házassági viszonyokban egyöntetűséget öntsön. E helyütt vázolja a házasságjog jelenlegi viszonyait. Nem hallgathatja el, hogy ne feleljen arra a főpapi részről jött vádra, mintha a vizsátságok oka a magyar judikatura. Na hát ilyet csak azok állíthatnak, akik nem ismerik törvényeinket és akik nem ismerik a magyar judikatúrát. (Helyeslés.) A vádat még azzal is tetézik, hogy a judikaturában a törvényt protestáns emberek kezelik. Hát nem tudja, hogy ezt a statisztikát honnan merítették a bírák, de biztosítja a vádak hangoztatóit, hogy a bíró hivatalos működésében s elfoglaltságában a felekezeti érvényesítésére rá sem ér. Egyben azonban bizonyos abban is, hogy a t. pap urak már hivatalos működésüknél és hivatásuknál fogva is alkalmasabbak ilyen felekezeti vadak hangoztatására.

Eltekintve azonban ezektől a kicsinyes vádaktól, konstatálja, hogy a meglévő házasságjog képtelen az állapotokat megszüntetni, egy-maga a kötelező polgári házasság képes. Es nem hiszi, hogy ennek a javaslatnak baja lesz. Nem tetelezi fel a főpapokról, hogy ellenezze ezt a javaslatot s hogy pártját fogja azoknak, akik izgatásaikkal az állam egysége ellen támadnak. (Zajos helyeslés belfelől.) Miért félnek e javaslatról? Azt mondják, mert liberális, sőt radikális. Hát igaz: liberális. De annak is kell lennie, mert különben megtagadná a helyes jogfejlődést. De nem radikális. Elfogadásra ajánlja a javaslatot. (Élénk helyeslés belfelől.)

Vaszary Kolos hercegprímás az előadóval szemben azt tartja, hogy a legrégibb törvény is annak az álláspontnak ad igazat, melyet a főpapok foglalnak el. Egyebekben pedig utal azokra, amiket a főpapok memorandum a állit, hogy t. i. a házasság szentség léven és hitelvi alapon nyugodván, azt egységesen reformálni lehetetlenség. S ha ma mégis ez a reform áll előttünk, annak oka csak a kormány, mely ezeket a fontos körülményeket szem elől tévesztette. Kijelenti, hogy ő a javaslatot sem elveiben, sem részleteiben nem fogadja el, mert ellenkezik vallásának dogmaival. Nem áll, hogy a római szentszék is akceptálta volna a polgári házasság kötelező formáját. Utal papák nyilatkozataira, a melyek természetesen ennek épen az ellenkezőjét bizonyítják. Az egyház elismeri a há-

zasságnak polgári vonatkozásait, de tagadja, hogy azért a házasságnak két jellege, egyházi és polgári volna. Ami a házasság felbonthatóságát illeti, abban sem érthet egyet a javaslatossal. Olyan messze menő teret nyit ez a reform a felbonthatóságnak, hogy valóban féltenünk kell a társadalom erkölceit. A házasság a természetjog szerint is felbontatlan.

A gyermekek szempontjából is megengedhetlen a házasság felbonthatósága. Erre nézve idézi **Gladstone**-t, akinek ez az idézet nyilatkozata és szóló szerint a főpapság álláspontját igazolja. **Gladstone** mellett még más tekintélyek is így nyilatkoznak. Tovább haladva, az egyházjogával mondja a tiltó és bontó akadályok megállapítását és a diszpenzáció megadását. Ezeket a jogokat gyakorolta már az egyház pogány uraimak idejében is és igen természetesen gyakorolták a keresztény uralkodók alatt. Ezt a jogát az egyháznak recipiálták nálunk is, tehát valótlán az a másik állítás, hogy ezeket a jogokat az egyház kapta az államtól, amit szintén kedves argumentum gyanánt hangoztatnak.

Azt mondja továbbá az indokolás, hogy legyen minden vallás egyenlő jogu. Helyes. Csakhogy a javaslat maga miért nem ebben az értelemben dolgoztatott ki, mert e javaslatban a katolikusok a protestánsok által elfogadott házassági jognak vannak alávetve? (Helyeslés jobbfelől.)

Végül kijelenti, hogy nem fogadja el a javaslatot politikából sem. Ha az elkeresztelési rendelet, amely csak keveseket érdekelt, olyan nagy izgatottságot keltett, amennyivel nagyobb izgalmat fog kelteni és keltett már is az a javaslat. (Helyeslés jobbfelől.) Mind-ezeknek alapján a javaslatot, mint polgár, mint egyháznak hű tagja, nem fogadhatja el. (Helyeslés jobbfelől.)

Ránézve két főszempont a döntő. E javaslat elfogadásával megszegi-e a királynak a baza iránt adott esküjét? Azt hiszi, hogy nem! Megszegi-e a javaslat elfogadásával egyháznak adott esküjét?

Steiner Fülöp püspök: Nem! (Zajos viharos derűtség)

Vaszary Kolos hercegprímás: Meg! Es ezért nem fogadja el a javaslatot. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Gajzágó Salamon a javaslatot megszavazza, mert óhajja, hogy az egész vonalon **Deák Ferencz** magasztos szelleme érvényesüljön. Nem félti a javaslatot a vallásos erkölcsöket sem, mert a tapasztalat e reform hatása alatt azoknak épen megszilárdulását bizonyítja. (Élénk helyeslés balfelől.)

IDŐJÁRÁS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 766.1 milliméter, délután 2 órakor 761.9 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 9.9 délután 2 órakor C° + 20.0. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. 4. délután 2 órakor DK. 5. Felhőzet: reggel derült, délután derült. Csapadék az utóbi 24 órában: 0 milliméter.

IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Május 6. —

Száraz. — Enyhe.

Verekedő korcsmahősök.

Ha valamelyik duhaj parasztleány korcsmai verekedésre vetemedik, az is sajnálatos dolog, de annál inkább elítélendő, ha a verekedést olyan emberek aranzsirozzák, a kik társadalmi állásuknál fogva szeretik magukat az intelligens emberek közé soroltatni.

Egy ilyen eléggé el nem ítéhető skandalumot provokáltak vasárnap éjjel **Nagy Lajos** vendéglőjében az oláhok vagy azért, hogy közülök valaki ismét martir legyen, vagy azért, hogy tüntetőleg garázdálkodhassanak a magyarság ellen, vagy — s a mi legvalószínűbb — azért, hogy a vendéglői ozeget, ha nem is feltűnés nélkül, de annál biztosabban elblyczcelhessék.

A sajnálatos skandalumról a következő részletes tudósítást adjuk.

Vasárnap éjjel 11 órakor már csak kevés ember szórakozott **Nagy Lajos** vendéglőjében. A cigány magyar népdalokat játszott.

Egyszerre a Vas-szálloda felől pokoli lármával mintegy 50—60, nőkből, oláh papokból, oláh theologusokból és hivatalnokokból álló társaság özönlött a terembe. Helyet foglalva az oláh theologusok a román nyelvre lefordított Gotterhaltét és oláh nótákat kezdtek énekelni s közben olyan kihívólag viselkedtek a vendéglő többi látogatóival szemben, hogy a vendéglős jónak látta a rendőrséget értesíteni a készülődő botránnyról.

A városházáról Kecskes József rendőr-mester négy fegyveres rendőrrel meg is indult a vendéglő felé.

Ez alatt az étteremben a cigány húzta a magyar nótákat, melyeket sorra lehurrogtak az oláhok. A vendéglő többi látogatói még mindig mozdulatlanok maradtak, csak akkor kezdtek abozugolni, mikor sorra emelkedtek fel az oláh papok s felköszöntök alakjában izgattak a magyarok ellen. Javában folytak a mozdulatlan szájából jövő piszkos átkozódások, mikor Fischer Béla kereskedőségét jött a vendéglőbe s engedelmet kérve le akart ülni egy asztalhoz, a melynél Bogdán György hirhadt dákóoláh szabó Olláriu Vazul gáji lelkész, Petrán György szemináriumi tanár, Besán József gyulai espereshelyettes és Vaczán Traján szentszéki irnok ültek.

Valamelyik pap, — hogy melyik, majd kideríti a vizsgálat, — durván rivall reá Fischerre:

— Pusztuljon innen, mert pofon vágom!

Fischer nem is felelhetett az arczátlanúságra, mert Bogdán György felugrott, megragadta Fischer sétatálcáját s kettétörve a földre dobta.

Ez jeladás volt, amelyre 60 oláh egyszerre rontott Fischer Bélára. A nők napernyőkkel szürkáltak felé.

Nagy Lajos vendéglős, akki eddig szemlélője volt a botránynak, Fischer segítségére sietett s felkérte az oláhokat, hogy viseljék magukat tisztességesen s ne csináljanak a vendéglőjében botránnyt.

Alig ért a dulakodókhoz, olyasmi történt, ami minden tisztességes ember arczába kergeti a vért. Valami gazember a háta mögé került s egy felkapott székkal orvul leütötte úgy, hogy Nagy Lajos vérbe borult fejjel ajultan esett össze. Az orvtámadó K. J. betűvel jelezte kalapjának hátrahagyásával sietve szökött meg. Nagy Lajos magához térve fel akart állani, de Vaczán Traján szentszéki irnok újra letépette s mellére térdelt.

Mikor a baj már megtörtént, Kecskes János rendőr őrmester négy fegyveres rendőrrel a terembe rohant s meggátolá a további dulakodást. A rendőrség láttára a vitéz korcsmahősök futni kezdtek, de már késő volt valamennyi kijárat el volt zárva, csak az udvarfelé lehetett kijutni a teremből. Itt tuszkolták ki a nőket s emelgették őket a kerítésen ki a Zrinyi-utcára.

A bentrekedt hősöket aztán Kecskes őrmester nevük bevallása után elbocsájtotta.

Igen érdekes, hogy közvetlenül a botránny előtt Adám György fegyvergyakorlaton lévő os. és kir. hadnagy lépett több oláhhall az étterembe, a hol a többek között Lengyel Gábor egyéves önkéntes ült. Lengyel látva, hogy a hadnagy a demonstráló oláhok közé akar ülni, hozsalépett s felkérte, hogy vagy üljön az ő asztalához, vagy azonnal hagyja el a helyiséget, mert különben nyilvános politizálásért felfogja jelenteni az ezredes-

nél Adám György hadnagy nyomában elhagyta a helyiséget.

Nagy Lajos vendéglőssúlyosan megsérülve fekszik lakásán. A sérülés orvosi látellel súlyosnak van minősítve s három hét alatt gyógyul.

A botránny ügyében, a melyhez fölösleges kommentárt fűzni, Nyári Béla alkapitány, kihágási bíró erélyesen folytatja az elővizsgálatot s ha mindenkit kihallgatott, az ügyet át fogja tenni a büntető törvényszékhez, a mely bizonyára gondoskodni fog róla, hogy a büntetés súlyos és példás legyen.

Jellemző a korcsmahősökre, hogy tegnap délig senki sem fízette ki a czehek.

HIREK.

Május 8. Kedd. Róm. kath. naptár: Mihály megjelenése. — Protestáns naptár: Mihály megjelenése. — Izraelita naptár: Scheni bj. — Görög-keleti naptár (április 26.): Vazul. — A nap két 4 óra 21 perczkor, nyugszik 7 óra 1 perczkor.

Szabadságharczi emléktárgyak országos muzeuma (színházépület, II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 és délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: Polgári iskola, földszin.

— **Személyi hir.** Lonovits József csanádmezei alispán, Mesko Sándor dr. csanádmezei alispán és Major Miklós makói polgármester vasárnap Aradon időztek.

— **A trónörökös Arad megyében.** Ferencz Ferdinánd főherczeg prezumptív trónörökös — mint levelezőnk telegrafálja — tegnap reggel kíséret nélkül Kisjenőre érkezett. A vasutnál József Agost főherczeg és Liebts Adolf uradalmi igazgató fogadták. A trónörökös, a ki tábornoki egyenruhát viselt, meghallgatta a csendőrsvezető jelentését s József Agosttal a kastélyba hajtatott. Rövid pihenő után a főherczegi párral vadászni ment. A dus vadállományban sok zsákmány esett. Ferencz Ferdinánd a főherczegi párral szombaton utazik el Kisjenőre. Vasárnap József főherczeg Kisjenőre érkezik.

— **Arad megye telefonhálózata.** Mint értesültünk néhány nap mulva megkezdik a megyei távbeszélő hálózat kiépítését s remélhető hogy októberben már valamennyi nagyobb községgel beszélhetünk Aradról.

— **Villamos vasut Arad-Szeged között.** Az arad-csanádi egyesült vasutak vonalain legközelebb megkísérlik a villamos vasutal az első próbát. A villamos kocsi átalakításán az arad-csanádi vasutak műhelyében napok óta egy francia mérnök dolgozik. Az első kísérlet június hó végére van tervezve. Boros Beni igazgatónak régi terve így legközelebb megvalósul. Az egész országban tehát az egyesült arad-csanádi vasutársaság lesz az első, melynek vasuti vonalait villamos vasuti kocsi futják végig. A villamos menetet — ha a kísérletek bevalnak — először az arad-szegedi vonalszakaszon rendezik be.

— **A szárazéri osztályozó bizottság** április 28—30-ig bezárólag Arad, Szent-Pál, Forray-Nagy-Iratos, Kurtics, Kis-Iratos, Varjas és Tornya községek határaiban tartotta meg a helyszíni szemlét és f. hó 8-án tartja meg a makói, kopáncsi, sámsoni és hm.-vásárhelyi, sat. határokon. Ennek megtörténte után fogják csak az osztályozó szemat és hoptájárlási kulcsot megállapítani.

— **Közigazgatási bizottsági ülés.** Tegnap délután tartotta a városi közigazgatási bizottság rendes havi ülését Fábian László főispán elnöke alatt. Jelen voltak Salacz Gyula polgármester, Krausz József pénzügyigazgató, Pálffy József kir. főmérnök, Pozsgay Lajos, városi főorvos, Varjassy János, Institoris Kálmán főjegyző, Lengyel János segédtafelügyelő, Urbányi Béla árvaszéki-elnök, Parecz György, főügyész, Hász Sándor, Vizer Péter, Péter-

fy Antal, Tarjányi Vilmos, Varjassy József, Marschall Lajos dr.

Az ülést Fábian László megnyitván Salacz Gyula olvassa jelentését, melyet már közöltünk egész terjedelmében. Krausz József pénzügyigazgató tette meg ezután jelentését, mely szerint befolyt az elmúlt hóban egyenes adóban 25,428 frt 60 kr., hadmentességi díjakban 125 frt 56 kr. A múlt év hason havában befolyt egyenes adóban 19,441 frt 20 kr., hadmentességi díjakban 216 frt 30 kr.

Pálffy József kir. főmérnök jelentése szerint az utftentartási munkálatok közel állnak a befejezéshez, különben pedig az utak állapota kielégítő.

Pozsgay Lajos főorvosi jelentését egész terjedelmében közölni fogjuk.

Urbányi Béla árvaszéki-elnök jelentése szerint elintéztetett 406 ügy darab, elintézés alatt van 40. Gyámság alatt áll 2864 gyermek, a gondnokság alatt állók száma 58. A pénztár állása: bevétel 8288 frt 74, kiadás 22910 frt 37 kr, maradvány 374,176 frt 96 kr.

Varjassy Arpad kir. tanfelügyelő jelentése szerint a város területén lévő iskolák felül vizsgálták és teljes rendben találtak azokat.

Parecz György főügyész jelentése szerint letartóztatva volt 91 férfi és 19 nő, összesen 110. Ezután folyó ügyeket intéztek el, melyek letárgyalása után az ülést Fábian László elnök bezárta.

— **A gáji plébánia ügye.** Aradváros tanácsának a gáji plébánia felállítására ügyében hozandó javaslattételre kiküldött bizottsága Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester elnöke alatt ülést tartott, a melyen a gáji róm. kath. hívek egy részének kérelmét elutasította, mert a plébánia 10,000 frt beruházást s évenként 1990 frt fenntartási költséget igényelni. A tanács — igen helyesen — osztja a bizottság véleményét s a kérvény elutasítását javasolja a közgyűlésnek. Hiszszük, hogy Aradváros közgyűlése is el fogja utasítani a kérelmet, a melynek semmi célja sincs, mert a minoriták kifogástalanul látják el a gáji katolikusok vallási dolgait.

— **Arad megye közigazgatási bizottsága** ma délelőtt 9 órakor tartja meg Fábian László főispán elnöke alatt rendes havi ülését.

— **Áthelyezés.** A miniszter Miravetz József aradi m. kir. pósta és távirtdai főtisztet a budapesti póstahivatalhoz helyezte át.

— **A románok zsinatja.** Az arad megyei gör. keleti román egyházmegye zsinatja vasárnap vette kezdetét a román szeminárium disztormében. Metianu János üdvözölte az összesereglet lelkészeket. A zsinat előtt a Tökölly-téri román templomban fényes isteni tisztelet volt. A zsinatot csak szerdán folytatják, mivel Metianu püspök vasárnap este Budapestre utazott Ratiunak a memorandisták pöre alkalmából Kolozevára üdvözölő sürgönyt küldtek.

— **Városi földek bérbeadása.** Kis János és igen számos társa, 300 holdat bir mintegy holdanként a városból bérbe, melynek újból bérbeadását a tanács kérésükre megerősítette. Ugyanezen bérlok az eddig Vlakú által bérbe birt 130 holdnyi földeket, melyek jobbak az ő 300 holdjuknál szintén bérbe óhajtanak venni, felosztva maguk közt holdanként. A város hajlandó nekik bérbeadni a kívánt földeket 15 forint bér mellett holdanként.

— **A kistisztviselők fizetésfelemelése.** Nagy örömet okozott tegnap a városházán az a hir, hogy a belügyminiszter Aradváros közgyűlésének a kisebb tisztviselők fizetésfelemelése tárgyában hozott határozatát jóváhagyta. A jóváhagyó intézkedés a napokban le is fog érzekni a városhoz.

— **Gőzgépezők vizsgálója.** A gőzgépezők és kazánfűtők vizsgáló bizottsága folyó hó 12-én tartja a vizsgálat. Jelentkezések e hó 11-én déli 12 óráig az arad megyei építészeti hivatalhoz intézendők.

— **Az ügyvédi kamarából.** Az aradi ügyvédi kamara Wolff Mihály dr. budapesti ügyvédet, a ki Aradon letelepülve irodát nyit, az ügyvédek lajstromába folytatólag felvette.

— A felekezeti tanítók illetményeinek összehelyezése. A közoktatásügyi miniszter az 1891. évi 43. törvényczikk értelmében elrendelte az aradi felekezeti nyugdíj jogosult tanítók illetményeinek összeállítását. A tanács e nehéz munka összeállításával Lócs Rezső aljegyzőt bízta meg, a ki a belügyminiszter ebbeli óhajtásának a legpontosabban tett eleget.

— Ő felségeik írott arcképe lesz látható holnap Austerweil Zsigmond kereskedő kirakatában, melyet Erdélyi István vasuti hivatalnok készített, egy-egy arcképet egy hónap alatt írva meg. Érdekes megemlíteni, hogy a király arcképe a Habsburg királyok életrajzával és a királyné arcképe az Arpád és egyes korbeli királyok életrajzával van tele írva. A két képet — mint értesülünk — készítő tulajdonosa fel akarja küldeni Ő felségeiknek.

— Ertesítés. Az aradi izr. hitközség t. tagjai ezennel értesítetnek, hogy a képviselőség választására jogosult tagok névjegyzékének elkészítetett, mely 8 napig, az az május hó 8-tól 15-ig bezárólag a t. hitközségi tagok tetszésszerű betekintés végett a hitközség jegyzői hivatalában ki lesz téve. A névjegyzékkel netalán kibagyások, vagy a választási joggal nem bíró tagok netaláni felvétele iránti felszólamlások ezen 8 nap alatt a választási bizottság jegyzőjéhez írás — vagy szóbelileg beadandók. Az aradi izr. hitközség választási bizottságának 1894. évi május hó 7-én tartott üléséből Lústi Adolf bizottsági elnök, Rosenberglipót bizottsági jegyző.

— Mészéret előadások. V. Nagy-Zsigmond mészéret vándor tanító a f. évi május hava folyamán Aradvármegye következő községeiben tartandó mészéret előadásokat:

Május 15-én Zimánd közön;
május 16-án Szentléány falván;
május 18-án Györökön (vinczellér képezde);
május 19-én Aradon, (állami tanítóképezde);
május 29-én Aradon, gör. (keleti tanítóképezde);
május 21-én Kurticsón.

Az ingyenes előadásokat meghallgatja minden polgár, ki a mészéret iránt érdeklődik. — Különösen azonban a tanítóknak ajánljuk ez előadások meghallgatását, kik hivataluknál fogva nagyon sokat tehetnek a mészéret előmozdítására nézve.

— Vásári kirakodási idő. A kereskedelmi és iparkamara kérése folytán a tanács javaslatba hozza a közgyűlésnek, hogy az országos vásárok alkalmával a kirakodások, péntek, szombat, vasárnap helyett vasárnap hétfő és kedden eszközöltessenek. Allat vásár pedig csak pénteken és szombaton lesz.

— Ovadékképes papírok. Az aradmegyei takarékpénztár 4½%-kal kamatozó záloglevelei, melyek a budapesti tőzsdén is jegyeztettek, a pénzügyminiszternek valamennyi pénzügyi hatósághoz és hivatalhoz intézett körrendelete értelmében a pénzügyigazgatóság minden ágazatában üzleti biztosítékul és bánatpénzü elfogadhatnak.

— „Éjjel is kézbesítendő!” Számos oldalról felszólalás történt a miatt, hogy a kevésbé sürgős és alárendelt jelentőségű express leveleknek éjjel kézbesítése folytán ugyancsak a címzettek, valamint a háznépe is indokolatlanul fellármáztatnak, holott ezen express levelek célja elérett volna akkor is, ha azok nem éjjel, hanem a kora reggeli órákban kézbesítettek volna. Ennélfogva a közönség érdekében a kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy az express levelek a jelen intézkedés közzétételétől kezdve Budapest székes főváros területén téli esti 9, nyári esti 10 órán túl reggeli 3 óráig csak az esetben kézbesítetnek, ha azt a főládó maga kívánja és ebbeli kívánságát a levél felső részére a cím fölé szembetűnő módon alkalmazott és aláhúzott: „Éjjel is kézbesítendő” felirással jelzi. Az express levelekre vonatkozó egyéb határozmányok változatlanul érvényben maradnak.

— A vásártér berendezését kérvényezte és sürgette meg nemrégiben az ipar-testület. De a főkapitányi hivatal mindaddig ezt keresztülvihetetlennek tartja, amíg a főtér teljesen rendezve nem lesz. A tanács e tárgyban tudomásul vette a főkapitányi hivatal előterjesztését.

— A szerzői jog védelme. A kereskedelmi miniszter a törvényhatóságnak megküldötte

az írók és művészek szerzőijogának védelmére Nagybritániával kötött szerződés végrehajtására vonatkozó utasítást.

— Üres bölcsők. Gyulai levelezőnk hivatalos adatok nyomán megdöbbentő statisztikai adatokat közöl velünk arról a nagy pusztításról, melyet a difteritisz Békésmegyében tett. E szerint a legújabb jelentések szerint a járvány vehemensebb fellépése óta 897 difteritisz betegség történt, mely 314 családot borított gyászba. Ujabbán a békésmegyei temetőben háromszáztizennégy sírdombot hantoltak fel difteritiszben meghalt gyermekekre. Legtöbb eset Körösladányban volt, legkevesebb Szenttornyan. Most csak 17 eset van bejelentve, de ezen korai volna örülni, mikor tapasztalható volt több ízben, hogy a difteritisz betegek száma csak azért apadt le, hogy újra még jobban megrémítse a szülőket. Hieronymi belügyminiszter egy gözdeszinfektor megvételét ajánlja a megyének.

— A cs.-palotai plébánosi állásra helyettesül az ismert író Kálmány Lajos nevezetett ki. A kinevezést a hívek meglelégedéssel fogadták, amennyiben mint segéd-lelkész már működött teljes meglelégedésére a község lakosságának.

— Névváltoztatás. Polák Johanna, aradi lakos belügyminiszteri engedéllyel «Rónai»-ra magyarosította nevét.

— Tilalom táblák. Az utóbbi napokban, gyerkőczök és munkakerülők, a Baross-és Salacz parkban nagyobb károkat okoztak. A tanács a főkapitányi hivatal előterjesztésére a két parkban tilalom-táblák felállítását rendelte el. Ezeket a közönség figyelmeztetve lesz, hogy minden szemnek, semmi a kéznek a ki ezt be nem tartja, szigorú pénzbírságban vagy elzárásban részesül.

— A békésmegyei munkásmozgalmak. Orsházáról írják nekünk: A hatóság skeptikus aggodalma ellenére, egyttal mindenki nagy öröme az első május tüntetés nélkül, csendes folyt le. A mi szocialistáink, ha egyáltalában tüntettek, ez azzal történt, hogy első májusra még kevesebben hűsöltek a nagypiaci árnyék alatt a fapadokon. Az is igaz azonban, hogy a szocialista vezéreket aranyakkal se lehetett volna munkába hívni. Kunos, Bors és társai elveik vértannai voltak, habár nagy munkabért ígértek is nekik. A hatóság éjfélig aggodott. És méltán. Pusztaföldváraon népgyűlés volt bejelentve, melynek megtartásától Györöky főszolgabíró kérelmére maguk a tervezők állottak el. Hasonlóképen Kondoroson május elején tüntető népgyűlést és kivonulást jelentettek be. Hieronymihez fordultak táviratilag, de a népgyűlést betiltotta. Az aradi csendőrszárnyparancsnokság összes nélkülözhető erejét Békésmegyébe konszignálta. A csendőrök teljesen készen egész nap a község háza udvarán állottak. Hogy azonban a mozgalom széles körre és nap nap mellett jobban terjed, tanúsítja Ambrus Sándor szeghalmi főszolgabíró sürgős előterjesztése, ki a veszélyes tünetekre a csendőrség létszámának felemelését kéri. Szeghalom pedig a megye északkeleti határán van s eddig teljesen veszélytelen terület volt, honét munkás-élelülenség nem hallatszott. A vármegye májusi közgyűlésén előkelő törvényhatósági bizottsági tagok fogják kívánni, hogy a munkáskérdést orvosolják.

— Szerencsétlenség a pályaudvaron. A temesvári gyárvárosi vasuti állomáson tegnap reggel nagy szerencsétlenség történt. Gaug Mihál vasuti munkás kocsirolás közben két ütköző közé került, amely összezsuzta a mellkasát. A lökés következtében elesett s azomszedos kocsi vaslépcsője fejét teljesen elszakította a törzstől. Azonnal meghalt.

— Kis gonosztévő. Pécskán, B. István nevelt fia, egy 12 éves suhanoz a szomszéd-ból három arany gyűrűt lopott s a csendőrségnél azt vallotta, hogy a gyűrűket atyjának adta át. A csendőrség azonban nem adott hitelt a kis semmiháznak, mert nem tétélezi fel egy vagyonos gazdáról, hogy fiát lopásra buzdítsa. A kis gonosztévő javítóintézetbe kerül.

— Eltűnt menyasszony. Makón G. Etel háromszor volt kihirdetve választottjával, s csak három

nap választotta el az esküvőtől, a midőn eltűnt a városból. A vőlegény a rendőrségnél keresi — nem ugyan a hűlen menyasszonyt, hanem a 25 frtot, mit a lakadalmi előkészületekre elköltött.

— A szocializmus orvosszere. Mélyreható intézkedést fogantatosított a napokban a Körös-Tisza-zugi ujonan alakult társulat, amely öt ezer munkást keres s önként ad a tervezetnél magasabb árat, úgy hogy a jó munkás könnyen kereshet naponként 2—3 frtot. Báró Fecchtig Imre már érintkezésbe lépett egyes szakmányosokkal s egymaga elátja az összes hódmezővásárhelyi munkásnépet, ha dolgozni akar. Még pedig nem is egy-két hétre, hanem több hónapra terjedő nyilván a télig tartó munkafeladatról van szó. Nemkülönb 2000 munkást keres a Sebes-Körösi szabályozó társulat is, melynél átlag 1 frt 70 kr. a munkás napibére. Ez tehát csak két társulat s már ez is ellát vagy 7000 munkást. A földmivelésügyi miniszter — értesülésünk szerint — elrendelte, hogy az illetékes hatóságok a dolog hiányát panaszló munkásnépet a kínálkozó s jól díjazott munkákra figyelmeztessék.

— Kazánfűtől fizetés. A városi vágóhid kazánfűtője eddig 200 forint évi fizetést kapott. A tanács javaslatba fogja hozni a hólapi közgyűlésen, hogy fizetése 240 frtra emeltesék fel.

— Halálos szerencsétlenség. Mint pécskai levelezőnk írja, Gombos Géza korcsmáros harmadfél éves leánykája az udvaron játszott, a kakas vállára repült s a megrémült kis leány ijedtében egy edénytartó szekrényt oly szerencsétlenül rántott magára, hogy az rögtön agyonütötte.

— Kitiltott oláh lap. A Brailában megjelenő „Lupta Nationala” című lapról, mint értesülünk, a közlekedésügyi miniszter megvonta a magyar szent korona országainak egész területére nézve a postai szállítás kedvezményét, s utasítja a kir. postahivatalokat, hogy e lap példányait a többi kitiltott lapok módjára kezeljék.

Csanádvármegye közgyűlése.

— Saját tudósítónktól.

Nagy számmal gyülekeztek össze tegnap Makón a megye törvényhatósági bizottságának tagjai. Hogyne, hiszen tegnap volt a fél-éves gyűlés első napja.

A mai folytatólagos gyűlésen a bizottsági tagoknak negyedrésze se lesz ott, a legtöbb már tegnap délután haza utazott.

Pontban 10 órakor nyitotta meg Lonovics József főispán a gyűlést. A tárgyalásának megkezdése előtt megható szavakban adott kifejezést azon fájdalomnak, a mely az egész magyar nemzetet érte egyik legnagyobb fia, Kossuth Lajos elhalálozása által.

A zajos éljenzéssel fogadott beszéd után kezdetét vehette volna a tárgysorozat szerinti tanácskozás, ha Tézsa Istvánnak el nem kellett volna mondani interpelláció alakjában azt a kérelmét, hogy a szocialis zavargások miatt Makóra helyezett katonasságot ne csak a város, hanem a megye is fizesse.

Az alispán ama kijelentésére aztán megnyugodott ő is, hogy valószínűleg se a város, se a megye, hanem a belügyminiszter fogja fedezni a költségeket, mint tette már 1891-ben is.

Ezután a Vastagh Frigyes elhunytá által megüresedett árvaszéki ülnöki állást töltötték be, egyhangulag Földessy János aljegyzőt választván meg.

A főpénztárnoki állásra három pályázó volt s miután nem lehetett kivenni a felkiáltásokból, hogy ki körül csoportosul a közvélemény, névszerű szavazást rendelt el a főispán. Szavazatszedő bizottságot Szenté Vidor elnököt Dózsa Sámuel dr és Kristóffy János tagokat nevezvén ki. A beadott

76 szavazat közül **Makay Endre** árvaszéki ellenőre 41, **Horváth János** levéltárnokra 35, **Nemcsik István** főpénztári ellenőre egy sem esett, így tehát **Makay Endre** lett 6 szó többséggel megválasztva.

Justh Gyula indítványára eltértek ezután a tárgysorozattól és a fontosabb ügyeket vették tárgyalás alá. Így lett a következő pont a **Kossuth-ügy**, a melyre nézve a következő határozatot hozta a bizottság. 1. **Kossuth Lajos** érdemeit s halála feletti részvétét jegyzőkönyvbe iktatja. 2. A szobor költségeihez ötszáz forinttal járul. 3. Eletnagyságu arczképét a gyűlésterem számára egy hazai festőművészsel elkészítteti és 4. ezen kiadások fedezésére $\frac{1}{2}\%$ megyei pótdót vet ki.

A gyűlés folytatását mára tüzték ki.

HYMEN.

Csécsey Imre aradi ev. ref. lelkész, a tehetséges író szombaton délután 1 órakor esküdtök hűségét a makói ev. ref. templomban **Csécsey Miklós** dr. makói ev. ref. lelkész kedves és bájos leányának, **Erzsike** kisasszonynak. Násznagyok voltak a völegény részéről **Fábián László** aradmegyei főispán és **Weidenfeld István** aradi ügyvéd, a menyasszony részéről **Mayer Ferdinánd** szegedi nagykereskedő. Az esketési szertartást, mely után fényes lakoma volt a menyasszonyos háznál, a menyasszony édes atyja végezte.

Modliba Viktor aradi bádogos eljegyezte **Fürst Béla** aradi kereskedő sógornójét. **Ludvig Helén** kisasszonyt.

EGYLETEK, TARSULATOK.

(*) A "Kölcsel-egyesület" új alapszabályt dolgozott ki, melyet a városi tanács a belügyminiszterhez jóváhagyás végett már felterjesztett.

MULATSÁGOK.

(=) Az elemi iskolák majálisa. Aradváros összes községi elemi iskolái szerdán majálisonak a családi nagyerdőben.

SZINHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

* **Ben-Ali-Bey**, a keleti bűvész, aki 5 vagy 6 évvel ezelőtt Bécs közönségét a keleti varázslat és osoda-előadásával indokolt bámulatba ejtette, legutóbb ugyanott két hónapon keresztül vendégszerepelt szufolt házak előtt és ez idő szerint Budapesten székesfővárosban idéz elő valószínűleg feltűnést mutatványival, a jövő héten városunkba jön és színházunkban e hó 16-ikán kezdi meg előadásait. Négy-öt előadás lesz, melyekre páholyokat és ülőhelyeket előre lehet váltani a színházi pénztárnál.

* **Aradi énekesnő sikere.** Nagy sikert aratott a budapesti országos zeneakadémia végzett énekes növendékeinek előadásán egy aradi szép, fiatal leány, **Koncsek Vicza**, kiről már mint az előző években rokonszenvesen írt a fővárosi sajtó. A belügyminiszter is ott volt az énekvizsgán. A lapok a bemutatkozott énekesnők közül kiemelik **Koncsek Vicza** sötét színezetű erős, érzéstelejes hangját és a kisasszony színpadra termettségét. Különben a tehetséges fiatal énekesnő már szerződött tagja a z operának.

* **A »Magyar Paedagogia«** című tanügyi lapot, szerkeszti **Csengeri János** ismert tanférfi, vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a népoktatási intézetek könyvtárai beszerzésre ajánlotta. Az érdeklődők figyelmébe ajánljuk.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Ki felelős a Memorandumért.** Az ezrivel Kolozsvárra csöditett oláhok vezetői vasárnap éjjel az oláh templomokban gyűlést tartottak, melyen a kiszivárgott hírek szerint, ebben állapodtak meg, hogy rávenni iparkodnak a városba özönlő óriási tömeg oláh és ginyilatkozatják velük, hogy a Memorandumnak az egész román népa szerzője, és nem a vádlottak és hogy az egész román nép helytáll a Memorandumért.

SPORT.

+ **Ezer koronás díj.** A városi tanács javaslatba fogja hozni a közgyűlésnek, hogy az aradi verseny egyesület részére, annak kérvénye folytán, ezer koronát szavazzon meg díj kitűzésére, melylyel szemben aztán az egyesület a néző tribünök felállításának és elszedésének költségét magára vállalni tartozik. A mindkét részre elég méltányos ajánlat folytán a javaslatot előreláthatólag meg fogja erősíteni a közgyűlés.

TÁVIRATOK.

A főrendiház szavazásához.

Budapest, május 7. (Saj. tud. táv.) A főrendiház szavazásának esélyei kepezik a nap beszéd tárgyát. Politikai körökben igazán majdnem naphosszant számálgatják, hogy kik hogyan fognak szavazni? Tegnap temérdek főrendi érkezett meg, kik máskor csak nagy ritkán láthatók a fővárosban. Megérkezett gróf **Hunyady Kalmán** ő Felsőnének udvarából; **Czirák Béla** gróf külügyminiszteri osztályfőnök pedig ma reggelre érkezik meg. Mindketten a polgári házasság ellen fognak szavazni, mi kétségkívül nagy feltűnést fog kelteni. — **Barcsay** udvari gárda kapitány már megrendelte volt lakását, de tegnap távirat érkezett tőle, hogy hivatalos elfoglaltsága nem engedi az ide utazást. **Barcsay** a javaslat mellett szavazott volna. Legnagyobb feltűnést mindenesetre azonban az fogja tenni, hogy báró **Jósika** belügyminiszteri államtitkár (!) elutazott és nem lesz jelen a szavazásnál. Érdekes, hogy egy jezsuita áldozárt is várnak a szavazásra. Ugyanis tegnapelőtt igazolták **Esterházy Jenő** grófot a főrendiházban, ki Pozsonyban jezsuita áldozár. **Esterházy Jenő** gróf veszprémmegyei nagybirtokos (a jelenlegi főispánnak testverőcscse) s jogi tanulmányai bevégezése után jezsuitának állott be. Nagybirtokát hitbizományt nem élvező testvéreinek adományozta, de a birtok még nevében volt akkor, mikor a főrendiházba való felvétele eszközöltetett.

Budapest, május 7. (Saj. tud. táv.) Hir szerint **Czirák Béla** külügyi osztályfőnök lemond állásáról, csak hogy szavazzon a kormány ellen, melynek eddig tagja volt. A reform ellen szavazni megjött **Windischgrätz Lajos** herceg is, ki Sárosban volt a **Rákóczy** birtok ura egyetlen szót sem tud magyarul. **Zichy Géza** intendáns megszakította vidéki gyászát és bevonult szavazni a reform ellen.

Budapest, május 7. (Saj. tud. távirata.) A főrendek jelenlegi hangulata a polgári házasságra kedvezőtlen, hacsak időközben fordulat nem áll be a javaslat 10—15 többséggel okvetlenül elbukik; ezen esettel szemben a liberális főrendek legutóbbi értekezlete a reform sorsát annyira biztosra vette, hogy még a részletes tárgyalást is megejteni akarta, mit mégis elhalasztott az első szavazás utánig.

Budapest, május 7. (Saj. tud. táv.) **Szilágyi Dezső** egy álló óráig felelt **Vaszary-nak**, ki azonban beszéde után azonnal távozott. **Szilágyi** az elhangzott beszédek után még mindig tudott újat s megkapót mondani; **Vaszary** állításait tisztelettel, de kérielhetlenül czáfolta kimutatva róluk hogy legerősebb ellenvetése sem olyan, hogy a javaslat indokolásával szemben megállhatná helyét. A közbemosolygó **Majorossy** püspökre és a közbeszóló **Zichy** Nándorra kegyetlenül kimutatta, hogy a mosolygás és a közbeszólás a legerősebb argumentumuk. A liberális főrendek

a főrendiházban szokatlan éljenzéssel és tetszéssel fogadták a beszédet, míg klerikálisok konsternálva kerestek vigasztalást **Zichy-nél**, ki azonban a dühtől toporzékolott. **Szilágyi** beszéde után az ülést bezárták.

Budapest, május 7. (Saj. tud. táv.) A távozó főrendek közül a tömeg többekét különösen a papokat megabczugolta. **Szapáry Gyula** kapta a legzajosabb abczugot. Első abczugolója **Károlyi Gábor** gróf volt.

Budapest, május 7. (Saj. tud. távirata.) Tegnap este a **Budapestre** érkezett **bécsi** gyorsvonat egészen váratlanul eldöntötte a polgári házasság javaslatának sorsát egyelőre kedvezőtlenül; miután az osztrák ultramontánoknak és a reakcionáriusoknak, kiknek a magyar ultramontánok csak itteni végrehajtói a korteskedésnek minden nemével sikerült rábírní a főrendiházban szavazati joggal bíró udvari méltóságokat, **Pálffy** gróf testőrkapitányt, **Hunyady** gróf főszertármestert, **Szécsen Antal** gróf főmarsalt; továbbá **Pallavicini Sándort** és még **Windischgrätz Lajost** is, a kinek nincs semmi köze Magyarországhoz s a magyar ügyekkel életében mit sem törődött, az osztrák reakcionáriusok azonban egyik vezére, hogy mind lejőjenek s a gyűlőt liberálizmusnak gátat vessenek és miután még **Czirák** külügyi osztályfőnök is lejött ellene szavazni kétségtelen, hogy az egész intrigát **Kálnoky** külügyminiszter is támogatja, ami valóban teljesen érthetetlen s miből a delegációknál furcsa helyzet válhatik. Miután nincs kilátás arra, hogy az osztrák reichsrath május vége előtt befejezhesse ülésszakát a delegációkat csak június elejére valószínűleg június 11-ikére fogják egybehívhatni **Budapestre** ez alkalommal a **Bécsben** időző külföldi nagykövetek s követek egy része is **Budapestre** szándékozik jönni.

Új vasutvonal.

Budapest, május 7. (Saj. tud. táv.) **Lukács** miniszter terjedelmes vasuti tervzetet dolgoztatott ki az Erdélyben különösen létesítendő vonalak számára 330 kilométer hosszúságban. A vasut finanszírozásával s kiépítésével a kereskedelmi miniszter a magyar általános hitelbankot fogja megbízni.

A memorandum pör.

Kolozsvár, május 7. (Saját tud. táv.) Ma reggel mintegy ezer vidéki oláh érkezett gyalog és vasuton, összesen 2500 oláhot állítottak fel a monostor-uczában.

A vádlottak éljenző sorfalak között vonultak az esküdtszékhez. A vidéki oláhok a tárgyalás folyama alatt a **Bánffy kertbe** vonultak, hol a papok izgató beszédekkel traktálták.

Az esküdtszék **Szentkirályi** elnöklete alatt a vádhatóság, védő és főügyész.

Védők tiltakoznak az esküdtek ellen kik az oláhoknak ellenségeik.

A tolmácsok alkalmazása ellen a törvényszék elutasító határozata után megalkotják az esküdtszékét: vádlottak nem élnek visszavetéssel, mert ugyanis ellenségeik maradnak az esküdtszékben.

Kolozsvár, május 7. (Saj. tud. táv.) Délután a **Bánffy kertben** összegyűlt 2000 főnyi tömegnek **Lukács** és mások beszéltek; **Deák Pál** főkapitány szétosztatta és felszólította az idegen illetőségűeket, hogy az esti vonattal távozzanak a városból.

Sztrájk.

Bécs, május 7. (Saj. tud. táv.) Ezer sztrájkoló kömüvessegéd a bürgerplatzon megtámadni akarta a dolgozókat, a rendőrséget, mely szétoszlatta a tömeget követ dobálták. A rendőrség kardot rántott és hét embert elfogtak.

A turisták megmentése.

Grätz, május 7. (Saj. tud. táv.) Nehéz munka után áttörték a barlang falát és a beszorult turistákat mind megtalálták vázá soványodva életben. Midőn kihúzták ájultan összeestek, magukhoz térve sirva leborultak és csokolták a földet. A szerencsés mentést megtáviratozták a királynak. A város zászlódiszben van s a harangok zugnak.

KÖZGAZDASÁG.

Az aradi és csanádi vasutak közgyűlése.

— május 7.

Vasárnap délelőtt tartotta az aradi és csanádi egyesült vasutak részvénytársasága tizenharmadik évi rendes közgyűlést.

A közgyűlés a részvényesek élénk részvétele mellett folyt le, melyről tudósítunk a következőkben számol be.

Tizenegy órakor a t. z. Péter elfoglalván az elnöki széket üdvözölte az egybegyűlt részvényeseket s miután a letett részvények alapján a közgyűlés határozatképességet konstata, a közgyűlést megnyitották nyilvánította.

A jegyzőkönyv vezetésére N a c h t n é b e l Odönt, míg a jegyzőkönyv hitelesítésére S z a t h m á r y Gyula és S á g h y Gyulát kérte fel.

H e g e d ű s László főmérnök olvasta fel ezután az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentését, melyből közöljük a következőket.

Folyó évi január hó 31-én tartott rendkívüli közgyűlésünk által megbízatást és felhatalmazást nyertünk a gurahoncz-nagyhalmágyi vasutvonal kiépítésének és ezen építéshez szükséges tőke beszerzésének eszközésére.

Ezen megbízatásunkhoz képest a nevezett vasutvonal előmunkálatait bevégeztetvén, tárgyalásokat folytattunk egyrészt a vidék érdekeltiségeivel, a vármegye hatóságával és a községekkel, másrészt a kereskedelemügyi miniszteriummal a czélból, hogy esetleges nagyobb mérvű hozzájárulásaikkal egy rendes vágány vasut létesítése váljék lehetővé.

Ugyanis több oldalról nyilvánult az óhajlás ezen rendes vágány-széleségnek a tervezett keskeny vágány helyett való alkalmazására, de miután ez csak tetemesebb költségek mellett volna lehetséges, gondoskodnunk kellett, hogy ezen több-költség fedezete az említett érdekeltiség nagyobb mérvű hozzájárulása alapján eszközöltessék.

Együttal arra nézve is lépéseket tettünk, hogy e hozzájárulások által nem csak a gurahoncz-halmágyi, hanem esetleg a halmágybrádi vonalrész is kiépíthető legyen, tehát kiterjeszthessük vasuthálózatunkat a Körös völgyében azon végpontig, mely tisztelt részvényesek által már több közgyűlésen határozottan kitzűve lett.

Ez irányban tett fáradozásaink azonban még nem vezettek a kívánt eredményre, de reményünk van, hogy ezen ügyeket még ez év folyamán egyik vagy másik irányban végleges eldöntés elé juttathatjuk.

Ennélfogva jelentésünk kapcsán megújítjuk azon indítványunkat, melyet eddig minden közgyűlésünk elfogadott és melynek alapján felhatalmazást kérünk, hogy a Halmágy esetleg Brádig terjedő vasutvonal kiépítésének eszközéséhez szükséges teendőket végrehajthassuk.

Együttal mint minden évben, úgy a jelen közgyűléstől is felhatalmazást kérünk vasuthálózatunkkal összefüggő, azt kiegészítő más újabb vonalak létesítése és üzembe vétele iránt. — Ily vonalként jeleztetett már az utolsó közgyűléseinken a békés-csanádi vasut vonala, mely vonalhoz hasonló fontossággal bírnak még azon kiegészítő vonalrészek, melyek esetleg Makó-Hódmezővásárhely közt, Kis-Zombor vagy Apátfalváról Német-Csanáddal össze-

kötetésben Torontálmegyében, vagy Arad-illetve Uj-Aradtól kiindulólág Perjámos vagy Varjason át Temesmegyében tervezetnek.

Mind e tervezett vasutvonalak a mi vasuthálózatunk üzleti érdekkörében fekszenek és vasutunk fontos érdekeit érintik. Azért módot kell keresnünk és találnunk arra, hogy a t. közgyűlés által reánk ruházott bizalom és meghatalmazás alapján mindazon lépéseket megteheszük, a melyek a különböző irányokban vasuthálózatunkkal összefüggésben tervezett újabb vasutvonalak létesítésénél saját érdekeink megóvása és előmozdítása szempontjából szükségesek.

Kötelességünknek tartjuk ezúttal a t. közgyűlés becses figyelmét felhívni azon mozgalmakra is, melyek vasutvonalaink hálózatának területén belül vagy ezen hálózattal összefüggőleg alsóbbrendű vagy keskenyvágányu erdei, mezei vagy községi iparvasutak létesítését czélozzák, és mely törekvések közül első sorban a Kovácsháza-Dombegyháza közötti mezei iparvasut tervezett építését emeljük ki.

Ugy ezen mezei gazdasági iparvasut, mint ehhez hasonló módon más irányokban például Kovácsháza-Kaszaper, Bánhegyes-Kunágota, Dombegyháza-Battonya, Arad-Buzsák-Iratos, Ternova-Nádas stb. irányokban tervezett vonalak arra hivatják, hogy az általuk érintett vidékeken a mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi érdekeket emeljék és előmozdítsák, hogy ezen mellék-vasutak helyi forgalmukkal az anyavasutnak, a mi hálózatunknak forgalmát emeljék és élénkítsék. Ezen vasutvonalatok létesítésének előmozdítása tehát a legsajátabb érdekünkben állván, mi becses megbízásuk alapján nemcsak minden lehető erkölcsi támogatással, hanem megfelelő mértékű anyagi hozzájárulással is fogjuk ezen közhasznú és a velünk közös érdekeket szolgáló vállalatokat elősegíteni.

A mellett nem tévesztjük szem elől azon feladatunk folytonos és fokozott mérvű teljesítését, mely a meglévő vasuthálózatunk egyes részleteinek megfelelő kiterjesztése és kiegészítése, javítása és átalakítása tekintetében hasznos beruházások által történő értékelésében áll.

Ily hasznos beruházásoknak értéke az emult 1893-ik évben — a mint ez számadási-főzárlatunkból is kitűnik — összesen 349,630 frt 57 krt tett ki.

Ezen összegből kerek számban 76,000 forintot fordítottunk Csermő, Borossebes, M. Bodzás, Bánhegyes, Kisjenő-Erdőhegy, Kis-Zombor, Apatele, Borosjenő, Zimánd és egyéb állomásokon teljesített új építkezések, vágánybővítések és kiegészítésekre.

Műhelytelepünk és aradi fűtőházunk nagyobbitása és átalakítása kerekén 53,000 frtba került.

Telephon-hálózatra és villanyvilágításra 10,000 frtot, — leltár szaporításra 7000 frtot, — forgalmi eszközök beszerzésére pedig 204,000 frtot fordítottunk, mely utóbbi összegben többek között 4 darab új mozdonynak és 49 drb. különböző új kocsinak beszerzési ára is bennfoglaltatik.

Az 1891. és 1892. években tett beruházási kiadásaink — mint azokat annak idején közgyűléseinknek bejelentettük — összesen 345,176 frt 52 krt tettek ki, s így az 1893-iki hasonló kiadásokkal együtt mintegy 700,000 forintot fordítottunk vasuthálózatunk hasznos beruházása, kiegészítése, átalakítása és javítása költségeinek fedezésére.

Miután pedig ezen kiadásaink összege a magas kormány által egyesített ergedélyokmány alapján hasonlóképpen kikötött 400,000 frt tartaléktőke összegét jóval felülmúlja, ennek folytán gondoskodni fogunk, hogy éppen ezen engedélyokmány által biztosított jogosultságunk és a folyó évi január hó 31-én tartott rendkívüli közgyűlésünk által nyert felhatalmazásunk alapján a szükséges fedezetet megfelelő mennyiségben kibocsájtandó ezimleteink alapján megteremtjük, ami annál kevésbé fog nehézségekbe ütközni, mert legkevesebb nehézségekbe sem ütközött azon az ez évi január hó 31-én tartott rendkívüli közgyűlésünk által kibocsájtásra kitzűzt és új engedélyokmányunk által társulatunknak engedélyezett 1,345,700 frt névértékű elsőbbségi részvényeink elértékesítése sem, miután sikerült ezen értékeinket istársulatunkkal kezdettől fogva szoros viszonyban álló bécsi, berlini és frankfurti nagyrészvényeseink és bankházainknál jóval a névértéken felül elhelyezni, megjegy-

vén, hogy nevezett bankcsoportnál elértékesített elsőbbségi részvényekből 7500 drb. a f. évi július 1-én esedékes 16-ik számú szelvényvel együtt lett átengedve, azonban ezen szelvényekért fizetett összeg teljes értékben a nevezett bankcsoport részéről visszatérítették, és így az csak átmeneti jelleggel bír.

Van szerencsénk továbbá bejelenteni, hogy a 6.910,000 frtról 8.255,700 frtra emelt részvénytőkénk törlesztésére egy új tervezetet készítettünk, melyet van szerencsénk egyéb e jelentésünkkel kapcsolatos okmányainkkal és ülési jegyzőkönyveinkkel együtt ezennel bemutatni.

Pénzügyi viszonyaink alakulása a jelentésünkhöz csatolt számadási-főzárlatból világosan kitűnik és annak a viszonyokhoz mért javítása és rendezése tekintetében szükséges felhatalmazás iránt teendő indítványainkat — a mint ezt eddig minden közgyűlésben megtettük — e jelentésünk kapcsán is lesz szerencsénk előterjeszteni.

Vasutunk üzleti viszonyait, forgalmunk fejlődését a jelentésünkhöz melieket összeállítások és statisztikai adatok tüntetik ki és ez adatokból kiviláglik, hogy vasuthálózatunk forgalma igen örvedetesen gyarapodott.

Bevételeink 1 276,243 frt 04 krt-rugtak, mely összeg az 1892. évi 1 155,332 frt 62 krt-nyi bevétellel szemben 120,910 frt 42 krt-többletet mutat ki.

Ezen többletből a személyszállításra 29,578 frt 07 krt. esik, a többi az áruk szállításából ered.

A személyszállítás eredményeinek ez örvedetes javulása a szállított utasok számának emelkedésében rejlik.

Allomásaink között mint eddig, úgy a mult évben is első helyen állott Arad állomása, mely állomás 156,184 utassal és 122,057 frt bevétellel szerepel, — ezután következik Szeged 46,113 utassal és 42,323 frt bevétellel, — Makó 45,619 utassal és 30,607 frt bevétellel, — Kétegyháza 37,069 utassal és 21,463 frt bevétellel.

A mult évi személyforgalomhoz képest az állomások között legnagyobb emelkedés mutatkozik azonban Gurahoncz állomáson, ahol ez emelkedés több mint 50 százalékot tesz ki, ami ismét azon intézkedésünk helyességét tanúsítja, hogy a menetdíjakat távolságok szerint mérsékeltük.

A vonatok átlagos megterhelése volt 1892-ben 151,2 tonna, — 1893-ban 163,6 tonna. Allomásaink teherforgalma legjelentékenyebb emelkedést mutat Mezőhegyesen, ahol az 1892-iki 79,872 tonna áruval szemben 1893-ban 89,952 tonna áru szállított, — azután Gurahonczon, hol 1892-ben 69,796 tonna áru volt, mely 1893-ban 80,031 tonnára emelkedett.

Legtöbb összbevételt ért el Gurahoncz állomásunk, és pedig a tavalyi 118,766 frttal szemben 149,823 frtot, — azután Borossebes állomásunk, mely állomásnak 1892-iki 115,194 frt összbevétele 1893-ban 149,679 frtra emelkedett, — Makó állomásunk összbevétele azonban ez évben mintegy 5000 frttal csökkent.

A forgalom emelkedése folytán természetesen kiadásainknak is megfelelőleg emelkedniök kellett, azonban ezen kiadások egy nagy része nem rendes üzletünkkel összefüggő kiadást képez, hanem oly rendkívüli kiadást, mely ezáltal állott be, hogy a mult évben, midőn királyunk Ó Felsege vonalaink vidékét legmagasabb megjelenésével szerencséseltette és ezzel kapcsolatban a nagy hadgyakorlatok megtartattak, vasuthálózatunk illető állomásain, különösen a vasut felszerkezeten és forgalmi eszközein rendkívüli javításokat és átalakításokat kellett eszközöltetnünk és egyúttal rendkívüli intézkedéseket kellett életbeléptetnünk a végből, hogy a reánk háramlott aránytalanul nagy feladatnak minden tekintetben megfelelhessünk. — Ezen feladat pontos teljesítése csak nagyobb költségek mellett volt eszközölhető, mi kitűnik abból is, hogy pályafentartásunk költségei a tavalyi költségekhez képest 52,210 frttal, forgalmi kiadásaink 24,871 frttal, vontatás- és műhelykiadásaink 37,550 frttal emelkedtek.

Ezen többköltségek azonban fedezetöket találtak az elért többjövedelemben, melyben a legmagasabb látogatás és a hadgyakorlatokkal összekötött bevételek maguk mintegy 40,000 frttal szerepelnek, és ezzel kapcsolatosan egyúttal azon örvedetes tapasztalatot is tettük,

hogymostmára legfokozottab követelményeknek is megfelelni képes, mitugya legmagasabb helyről, mint a csász. és kir. közshadügyminiszterium és a magyar kormány részéről kifejezésre juttatott elősmérés teljes mértékben tanusított.

Az 1893-iki üzleti feleslegnek, mely 496,151 frt 54 krt tesz ki, és az 1892. évről áthozott 40,329 frt 12 kr. maradványnak, tehát összesen 536,480 frt 66 kr. összegnek hovatfordítására nézve van szerencsénk javaslatba hozni, hogy ezen összegből fordítsassék: 222,756 frt a 37,126 drb. elsőbbségi részvény 6 százalék kamataira, 189,600 frt a 31.600 drb. törzsrészvény 6 százalék kamataira, 4,700 frt a 47 drb. elsőbbségi részvény törlesztésére, 1,500 frt a felügyelő-bizottság illetményére, 30,000 frt az igazgatóság jutalékára, 8,000 frt a tartalékaira, 34,550 frt a 69,100 drb. elsőbbségi és törzsrészvénynek valamint az élvezeti jegyeknek egy fél százalékos felülosztalékára, tehát összesen ezekre fordítsassék 491,106 frt; — a tenmaradó 45,374 frt 66 kr. pedig az 1894. év számlájára átvezetendő leend.

Ezen javaslatunkkal kapcsolatosan még indítványozzuk, hogy az elsőbbségi részvényeknek az 1895. évi január hó 2-án esedékes ideiglenes szelvényei az 1894-ik év üzleti feleslegéből egyenként 3 frral beváltassanak, továbbá hogy a részvénytársaság rendelkezésére álló egyéb értékeket és összegeket az igazgatóság legjobb belátása szerint elhelyezze, értékesítse és felhasználja, abból a vasúthálózatnak Békés-, Torontál-, Temes- és Hunyadmegyékben tervezett kiterjesztését, a tervezett erdei és mezei iparvasutak létesítését, a vasúthálózat kiegészítését és javítását, a vasúthálózat értékének, szolgáltatásának és általában a forgalomnak emelésére irányuló hasznos beruházásokat az ezen jelentésben jelzett irányban eszközölje.

A felolvasott jelentések egyhangu tudomásul vétele után következett a napirend harmadik pontja: az igazgatóság három tagjának kisorsolása és ezek helyett három igazgatósági tag választása az alapszabályok 40 §. értelmében.

A még ki nem sorsolt igazgatók közül a következők sorsoltattak ki: Nachtnébel Odön, Szaberényi Andor és Salacz Gyula.

Szathmáry Gyula alispán felszólalása után, miután a kisorsolt igazgatósági tagok újból megválaszthatók, mindhárom újra megválasztattak egyhangulag.

A napirend negyedik pontját a felügyelő bizottság választása képezte, mely szintén a régiék egyhangu megválasztásán mult el, így elnöke Varjassy József, tagjai Kohányi Mór, Heinrich Sándor és póttag Daniél László.

A napirend ezzel ki lett merítve. Szathmáry Gyula alispán emelt szót ezután és meleg szavakkal emlékezett meg az igazgatóság érdemeiről és kérta a közgyűlést, hogy fejezze ki az érdemekkel szemben jegyzőkönyvileg köszönetét, mit a közgyűlés egyhangulag, lelkesedéssel tett meg.

A közgyűlést ezután elnök tárgyihiányában bezárta.

Uj részvénytársaság Aradon. Vasárnap alakult meg Aradon 30 évre 300000 frt alap-tőkével az országos szőlőjótételep-részvénytársaság, mely már megalakulása előtt átvette volt a kincstártól a barackai szőlőtelepet. Az új részvénytársaságnak, melynek működése Arad-hegyalja rekonstruálására áldást hozó lesz a kincstár a csálai erdő alatt 700 holdat bocsájtott rendelkezésére, a melyen szőlőtelep lesz berendezve. A részvénytársaság igazgatósága a következőleg alakult: Elnök: Fejér Miklós államtitkár, alelnök; Várhelyi Béla. Igazgatósági tagok: gróf Teleki Géza országos képviselő (Budapest), gróf Zselinszky Róbert országos képviselő (Temes megye), Boros Béni országos képviselő, Bohus Zsigmond főrendiházi tag, gróf Teleky Sándor országos képviselő (Koltó), Szitányi Odön, Pütvöits József (Szabadka), Szathmáry János Soly-

mossy Lajos, Szentpétery Antal, Nachtnébel Odön, Bohus László, Varga Imre. A felügyelő-bizottság tagjaivá választottak: Varjassy József, Révész Adolf és dr. Bogdán Virgil országos képviselő póttagnak: Ring Lajos. A részvénytársaságnak 55 részvényese van.

Fagy. Buttyinból telegrafálja tudósítónk, hogy tegnap Buttyin és vidékén éjjeli fagy volt, mely az összes gyümölcsfákon, de különösen a rendkívül bő termést ígért szilvafákon óriási károkat okozott. A fagy miatt a vetések is szenvedtek.

Budapest-köbányai sertés-kereskedelmi csarnok. 1894. évi május hó 5. Hízott sertésárak: I. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 klgron felüli sulyban) 47.—48 krig. Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm sulyban) 47.—48.— krig. Fialat nehéz (pkint 320 klgron felüli sulyban) 50.—50.5 krig. Fialat közép (pkint 251—320 klgr. sulyban) 49.—50. krig. Fialat könnyű (pkint 250 klgr. terjedő sulyban) 48.—49. krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 klgron felüli sulyban) 47.—48. krig. — Közép (pkint 220—280 klgr. sulyban) 47.—48 krig. — Könnyű (pkint 220 klgrig terjedő sulyban) 46.5—47.5 krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 klgr. felüli sulyban) 48.—48.5 krig. Közép (páronkint 220—260 klgr. sulyban) 47.5—48. krig. — Könnyű (páronkint 220 klgrig terjedő sulyban) 47.—47.5 krig. — Sertésletés szám 1894. május hó 3-án volt készlet 176,406 darab. 1894. május hó 4-én felhajtott: 2910 drb. 1894. május 2-án elszállított: 4766 drb. 1894. május 4-én maradt készletben 178,239 drb. — A hízott sertésüzletirányzata: kitűs kellemebb.

Szészület.

— Május 7. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyors szesz 58.75 kicsinyben 54.25 hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatózsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, május 7. d. u. 5 óra.

Table with columns: Gabona, Irányzat, 100 kilogramm frt. Rows include Buza, Rozs, Árpa, Zab, Tengeri, Kaposzta-repcze, Köles, Buza, Tengeri, Zab, Kaposzta-repcze.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. május 7.

Table of exchange rates for various items like Magyar aranyjárdék, Magyar koronajárdék, Magyar ezüst, Magyar keleti vasút, Magyar földterhentesítési kötvény, Magyar italmegváltási kötvény, Horvát-szlavon földterhentesítési kötvény, Magyar nyerevényországi kölcsön, Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön, Osztrák papírjárdék, Osztrák járdék ezüst, Osztrák járdék arany, Korona járdék, 1860-ki államsorajjegyek, Osztrák-magyar bankrészvény, Magyar hitelbank részvény, Osztrák hitelintézet részvény, Osztrák-magyar államvasút, 20 frankos arany (Napoleonkor), Német birodalmi márka, London.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

E. A. (Debreczen) Levél ment. Leukucza Mihály lelkész urnak (Ó-szt.-Anna.) Legyen nyugodt, az a dolog már az aradi román szeminárium reputációjának se nem árt, se nem használ. Különben is mi csak tényeket regisztráltunk s az Ön által czélbavet czáfolatot ezért nem adjuk ki.

LÉGTÜNETHI ÉSZLELETEK.

Table with columns: Hó és nap, Légnyomás milliméterekben, Hőmérséklet C°, Irány, Felhőzet, Észrevétel. Rows for April 28-30 and May 1-4.

POSGAY LAJOS dr.

IDEGENEK NEVSORA.

— Május 7. —

Fehér Kereszt szálloda: Fejér Miklós országgyűlési képviselő. Budapest. Dr. Máthé Lajos orvos, Budapest. Vass szálloda: Popesku János esperes, Lugos. Argyelán György ügyvéd, Tem-svár. Nátafalusi Kornél igazgató, Nagyvárad. Faragó István tisztartó, Mácsa. Arany Kulcs szálloda: Zsulanné lelkész neje és leányai, Ottlaka. Zaránd Gyula körjegyző, Kiszindia. Markovits N. lelkész, Nagylak. Vasuti szálloda: Poska Sándor főmívelő, Gyulavarsánd.

Felölös szerkesztő. Vass Géza, távollétében a szerkesztésért felelős: ifj. Gily Ede.

NYILTTÉR*

M. kir. államvasutak üzletvezetősége Miskolczon.

3936 | III. szám. 443 1—3

Pályázati hirdetés.

A m. kir. államvasutak részéről a szerencselupkow, legénye-mihály-kassai vonalon 229 kilométer — és az ezen vonal szakaszain levő osztálymérnökségek székhelyein az összes állomási és őrházi órák jó karban tartása, szabályozása és javítása iránt ezennel nyilvános pályázat hirdetik.

A pályázási állásra jelentkezni óhajtok felhívni, hogy szabályszerűen bélyegzett és bizonyítványokkal felszerelt ajánlatukat folyó év május hó 10-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetőség titkárságához czimezve a felirattal: „Ajánlat pályázási állás elnyerésére” lepecsételt borítékban, térti vévény mellett nyújtásák be.

Az ajánlattevő köteles a miskolczi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál folyó év május hó 9-iki déli 12 óráig bantpénzképen 100 frtot készpénzben vagy áltami letétekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy posta útján külön borítékban beküldeni, mivel különben az ajánlat figyelembe vétetni nem fog.

A pályázási állásra vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőségnél (II. em. gazdasági osztály) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők s ez okból az ajánlattevőkről feltételeztetni fog, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják. A feltételektől eltérő ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A m. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közül — tekintet nélkül az ajánlott általány összegre — szabadon választhasson.

Miskolcz, 1894. évi április hó 19-én.

Az üzletvezetőség.

* Az ezen rovat alatt közöltakért nem vállal felelősséget a szerk.

Pályázati hirdetmény.

Az Aradvármegye területén fekvő községi és urbéres közbirtokossági erdők kezelésére rendszerezített II. erdőri állás közül 6, és pedig a borosjenői, borossebesi, buttyini, gurahonczyi, taládi és nagy-halmágyi őrbjárásokbeli állások üresedésben lévén, azok betöltésére pályázat nyitattik.

Az erdőri állások három fizetési fokozattal és pedig 300 frt, 350 frt és 400 frttal vannak szervezve, — ezuttal azonban, vagyis az első belépéskor, az állások mindenike harmadik fokozatbeli, vagyis 300 frt fizetéssel töltetik be, de szolgálatba lépés után és az illetők szolgálati érdeméhez képest, fokozatos fizetésemelés engedélyezhető.

Pályázóktól az 1879: XXXI. t.-cz. 37. §-a értelmében: fedhetlen előélet, az életkor 24-ik évének betöltése és az erdőri szakvizsga letételére, s illetőleg ezen kellékeknek okmányoszerű igazolása kívánatik.

Az őrbjárások beosztása a közigazgatási erdészeti bizottságnál és a járási főszolgabírósgoknál megtekinthető.

A pályázati kérvények folyó évi június hó 30-ig Aradvármegye közigazgatási erdészeti bizottságánál nyújthatók be.

Kelt Aradvármegye közigazgatási erdészeti bizottságának Aradon, 1894. évi április 22-én tartott üléséből.

Szathmáry Gyula,

alispán, mint a közigazgatási erdészeti bizottság elnöke.

6027 | 894. sz.

3—3

Pályázati hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönsége ezennel pályázatot hirdet: világítási és erőátviteli célokra szolgáló **központi villamos-telepnek** s az ehhez tartozó vezetéki hálózatnak és berendezéseknek Aradvárosában való létesítése és üzemben tartása iránt. — A pályázati ajánlatok 1894. július 1-ének d. e. 12 órájáig Arad sz. kir. város polgármesteri hivatalához nyújthatók be.

Minden ajánlathoz bánompénzül készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokból 5000 (ötezer) forint csatolandó, vagy azok benyújtásával egyidejűleg a város pénztáránál letétbe helyezendő. — A pályázati feltételeket, melyeket minden pályázónak ismernie és el kell fogadnia: a polgármesteri hivatal a hozzá intézett megkeresésre a pályázni kívánóknak kiszolgáltatja, illetőleg postán megküldi.

Aradon, 1894. márczius 24-én.

Salacz Gyula,

kir. tanácsos, polgármester.

Kitünő, jó minőségű román és műportland CZEMENTET

szállít jótállás mellett

az aradi és csanádi egyesült vasutak cement-
és agyagáru-gyára.

919 16—

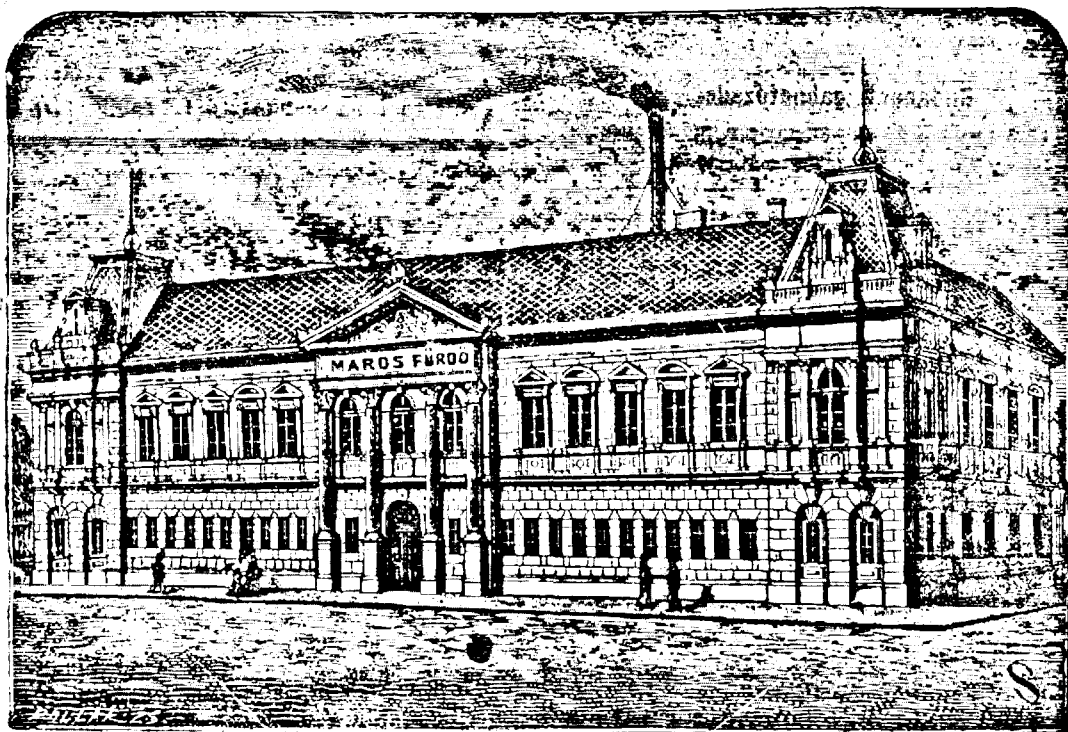
Az élvezetek egyik legolcsóbb és legkellemesebb neme, mely testünket felüdíti, zsibbadásnak induló idegeinket napi munkáink teljesítésére képesebbé teszi, vérünk rendes mozgását előnyösen előmozdítja s lelkünk kedélyvilágának vidámságát kedves hangulatban tartja a „fürdés.”

A fürdés kiválólag a gőzfürdés-l járó dörzsölés (Frotiren) következtében a testről a felbőr lehámlik, a bőr likacsai kitisztulnak s így lehetővé tétetik, hogy testünk, a belőle kifejlődő s egészségünkre kártékonyan ható maró, sós nedvektől megszabadítsuk azáltal egészségünk biztosítottatik.

Hogy ezen ömágunk iránt tartozó kötelességünknek lehetőleg eleget tehesünk

Simay István a „Maros“-gőzfürdő tulajdonosa

a fürdési díjakat oly méltányosan állapította meg, hogy azt mindenki használhatja.

A váróteremben hideg ételek és italok mérsékelt árak mellett kiszolgáltatnak
Szűrt Maros-ivóvíz eladására is havi bérlet nyitattik. Előjegyezni a pénztárnál lehet.

Gőzfürdő.		Vizgyógy.	
Egy személy-jegy	— frt 70 kr.	Egy személy-jegy	— frt 50 kr.
10 drb bérlet-jegy	5 frt 70 kr.	30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr.
Egy deák-jegy	— frt 40 kr.	Vas és mőor-fürdő.	
Uzása-tanítás.		Egy személy-jegy	1 frt — kr.
Idényjeggyel együtt	12 frt — kr.	10 drb bérlet-jegy	9 frt 50 kr.
Uzoda.		Kád-fürdők.	
Egy személy-jegy	— frt 30 kr.	Ruhával	— frt 50 kr.
4 darab bérlet-jegy	1 frt — kr.	Ruha nélkül	— frt 40 kr.
10 drb bérlet-jegy	2 frt — kr.	Villany-fürdő.	
Egy gyermek-jegy	— frt 20 kr.	Egy személy-jegy	— frt 70 kr.
10 drb bérlet-jegy	1 frt 50 kr.	10 drb bérlet-jegy	8 frt 50 kr.
Hideg és gyógy-fürdő.		Külön ruha-díjak.	
Egy személy-jegy	— frt 50 kr.	1 lepedő vagy palást	7 kr.
10 drb bérlet-jegy	4 frt 56 kr.	1 törölköző	3 kr.
80 drb bérlet-jegy	18 frt 50 kr.	Pénztárnyitás nyáron reggeli 6 órakor. téli reggeli 7 órakor.	
Massassal egy személy	— frt 70 kr.		

A Simay-féle gőzfürdő-épületben azemeletheben napos vagy hónapos szobák bérelhetők.

A t. cz. birtokos urak figyelmébe!

Aradváros központjában, a színház közelében lévő Simay-féle gőzfürdő-épület emeleti részében, több utcái, parkettával kipedelt szoba, hónapos vagy éves bérletre szolgálattal kiadó.

A háznál van vízvezeték, szűrt Maros-víz, és télen át gőzfűtés.

9 8—12

RETOUCHE gyorsfestő szakálra.

Ezen új, kitünő készítmény által képesítve vagyunk az **egészségre** minden legkisebb hátrány nélkül s minden bőrpiszkitás mellőzésével, pillanatnyi rövid idő alatt a szakált állandóan szőke, világos barna, sötét barna vagy feketőre festhetni.

Festett hajminták a raktárban megtekinthető végezt ki vannak téve.

Kapható dobozokban 2 frtjával.

Kapható:

Török József budapesti gyógyszerész különlegességi főraktárának aradi fiókjában.

RING LAJOS

„Angyalhoz” címzett gyógyszerárán Aradon, Asztalos Sándor-utca 1. sz.

Megrendeléseknél kérjük a kívánt színt megjelölni, a hajfestésben gyakorolt fodrászt ajánlhatunk.

142 7—12